

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. rugsėjo 2 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės, Sigitos Rudėnaitės (pranešėja ir kolegijos pirmininkė) ir Antano Simniškio,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **pareiškėjos užsienio bendrovės „Asset Management Corporation of Nigeria“ (AMCON)** kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo 2021 m. sausio 19 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos užsienio bendrovės „Arik Air Limited“ skundą dėl antstolio Mareko Petrovskio 2020 m. balandžio 18 d. patvarkymo dėl ekspertizės skyrimo vykdomojoje byloje Nr. 0123/20/00132 ir pareiškėjos užsienio bendrovės „Asset Management Corporation of Nigeria“ (AMCON) skundą dėl antstolio patvarkymo dėl pateikto skundo vykdomojoje byloje Nr. 0123/20/00132; suinteresuoti asmenys antstolis Marekas Petrovskis, užsienio bendrovė „Lufthansa Technik AERO Alzey GmbH“.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 510 straipsnio 4 dalies aiškinimo ir taikymo tais atvejais, kai antstolis priima patvarkymą dėl skundo nagrinėjimo sustabdymo.
2. Pareiškėja „Arik Air Limited“ skundu prašė panaikinti antstolio Mareko Petrovskio 2020 m. gegužės 18 d. patvarkymą dėl ekspertizės paskyrimo.
3. Pareiškėja „Arik Air Limited“ nurodė, kad Kauno apylinkės teismas 2020 m. balandžio 1 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. e2SP-10377-752/2020](#) skolininkės „Arik Air Limited“ prašymą tenkino ir pritaikė laikinąją apsaugos priemonę vykdomojoje byloje Nr. 0123/20/00132 – sustabdė priverstinį skolos išieškojimą, iki bus išnagrinėtas pareiškėjos skundas dėl antstolio veiksmų. Kauno apygardos teismas 2020 m. gegužės 19 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. e2S-952-638/2020](#) paliko galioti Kauno apylinkės teismo 2020 m. balandžio 1 d. nutartį. Taigi nors vykdomojoje byloje yra sustabdytas priverstinis skolos išieškojimas, antstolis byloje toliau atlieka procesinius veiksmus, priimdamas neteisėtus patvarkymus. 2020 m. gegužės 18 d. antstolis priėmė patvarkymą dėl ekspertizės paskyrimo, kuris yra neteisėtas, kadangi: 1) siekiamas įvertinti turtas (jo sąrašas) nesutampa su antstolio 2020 m. sausio 24 d. turto arešto aktu Nr. S-20/00132 areštuotu skolininkės turtu; 2) turto vertinimas yra sudėtingas, brangiai kainuojantis ir skubotas šiame etape; 3) siekiamas įvertinti turtas įkeistas suinteresuotam asmeniui „Asset Management Corporation of Nigeria“ (AMCON) (toliau – ir suinteresuotas asmuo, AMCON) 4) areštuoto turto įkainojimas – tiesiogiai į priverstinį skolos išieškojimą ir turto realizavimą nukreiptas veiksmas, o tai prieštarauja teismo pritaikytiems apribojimams vykdomojoje byloje, pažeidžia Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2005 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 1R-352 patvirtintos Sprendimų vykdymo instrukcijos 12 punktą, pagal kurį turto realizavimas stabdomas vykdomosios bylos sustabdymo atvejais; 5) pažeidžia skolininkės ir išieškotojos interesų pusiausvyrą.
4. Antstolis 2020 m. birželio 19 d. patvarkymu netenkino pareiškėjos skundo ir persiuntė jį teismui.
5. Antstolis nurodė, kad 2020 m. sausio 24 d. buvo areštuotas skolininkei „Arik Air Limited“ priklausantis turtas – orlaivis „Boeing 737-86N“, turto areštas įregistruotas Turto arešto aktų registre. Atsižvelgiant į tai, kad areštuotas specifinis turtas (orlaivis), esantis kontroliuojamoje teritorijoje Karmėlavos oro uoste, gavus atitinkamus leidimus iš Karmėlavos oro uosto administracijos ir jai taip pat išieškotojos atstovams dalyvaujant, 2020 m. vasario 11 d. buvo apžiūrėtas areštuotas orlaivis ir patikslinti turto duomenys. [CPK 678 straipsnio](#) 4 dalyje nustatyta antstolio pareiga patikslinti turto duomenis patikslinti ankstesnį turto arešto aktą, todėl antstolis pagrįstai 2020 m. vasario 11 d. patikslino 2020 m. sausio 24 d. turto arešto aktą, t. y. identifikavo turtą, jo sudedamąsias dalis (orlaivis, variklis, važiuoklė, pagalbinė jėgainė).
6. [CPK](#) 628 straipsnyje nustatyta, kad sustabdžius vykdymo veiksmus antstolis gali imtis priemonių skolininko turtui surasti ir areštuoti. Pagal [CPK](#) 675–681 straipsnius antstolis privalo areštuoti turto ne daugiau, negu reikia skolai ir vykdymo išlaidoms išieškoti, bei nustatyti tikrąją turto vertę. Siekdamas nustatyti turto vertę, turto arešto mastą (kokį turtą ir kiek jo reikia areštuoti ir pan.) antstolis pagrįstai paskyrė ekspertizę turto vertei nustatyti. Nustatęs turto vertę (tik viso orlaivio, tiek atskirų jo dalių), antstolis imsis veiksmų turto arešto mastui sumažinti arba skolininkės kito turto paieškos, jeigu turto vertė bus nepakankama skolai padengti. Vykdomo procese nėra priimtas joks sprendimas dėl priverstinio turto realizavimo, šiame etape nėra atliekami jokie veiksmai, kuriais siekiama priverstinai realizuoti skolininkės turtą. Šiame vykdymo proceso etape siekiama nustatyti turto arešto mastą, turto vertę tam, kad būtų galima nuspręsti dėl arešto masto. [CPK](#) 675 ir 745 straipsniuose nenustatytas draudimas antstoliui areštuoti skolininkui priklausantį, tačiau kitam asmeniui įkeistą turtą. Pagal [CPK](#) 745 straipsnį, prieš nukreipdamas išieškojimą į įkeistą turtą antstolis turi gauti hipotekos kreditoriaus sutikimą realizuoti įkeistą turtą.
7. Pareiškėja „Asset Management Corporation of Nigeria“ (AMCON) skundu prašė:
 - 1) panaikinti antstolio M. Petrovskio 2020 m. birželio 22 d. patvarkymą „Dėl pateikto skundo“ vykdomojoje byloje Nr. 0123/20/00132/S-5863, kuriuo antstolis sustabdė pareiškėjos AMCON 2020 m. birželio 10 d. skundų nagrinėjimą, ir išnagrinėti pareiškėjos AMCON 2020 m. birželio 10 d. skundus;
 - 2) tenkinti pareiškėjos AMCON 2020 m. birželio 10 d. skundą dėl 2020 m. gegužės 22 d. antstolio M. Petrovskio patvarkymo dėl prašymo

sustabdyti veiksmus ir panaikinti areštą, būtent: panaikinti 2020 m. gegužės 22 d. antstolio M. Petrovskio patvarkymą dėl prašymo sustabdyti veiksmus ir panaikinti areštą ir pareiškėjos AMCON 2020 m. gegužės 12d. prašymą išnagrinėti iš naujo – panaikinti civilinio orlaivio „Boeing 737-86N“, registracijos Nr. 5NMJO, unikalus Nr. 35640, variklio, kurio gamintojas yra „CFMInternational, Inc.“, modelis CFM56-7B26/3, variklio serijos Nr. 896994, ir variklio, kurio gamintojas yra „CFMInternational, Inc.“, modelis CFM56-7B26/3, variklio serijos Nr. 896889, areštą ir sustabdyti išieškojimo ir turto realizavimo veiksmus pagal Europos vykdomojo rašto pažymėjimą iš civilinio orlaivio „Boeing 737-86N“, registracijos Nr. 5NMJO, unikalus Nr. 35640; variklio, kurio gamintojas yra „CFMInternational, Inc.“, modelis CFM56-7B26/3, variklio serijos Nr. s 896994; variklio, kurio gamintojas yra „CFMInternational, Inc.“, modelis CFM56-7B26/3, variklio serijos Nr. 896889, vykdomojoje byloje Nr. 0123/20/00132;

- 3) tenkinti pareiškėjos AMCON 2020 m. birželio 10d. skundą dėl 2020 m. gegužės 18 d. antstolio M. Petrovskio patvarkymo dėl ekspertizės paskyrimo ir panaikinti antstolio M. Petrovskio 2020 m. gegužės 18 d. patvarkymą dėl ekspertizės paskyrimo, priimtą vykdomojoje byloje Nr. 0123/20/00151.
8. Pareiškėja AMCON nurodo, kad 2020 m. gegužės 12 d. pateikė antstoliui prašymą, kuriuo prašė panaikinti orlaivio bei dviejų variklių areštą, sustabdyti išieškojimo bei turto realizavimo veiksmus. 2020 m. gegužės 22 d. antstolis priėmė patvarkymą, kuriuo atsisakė tenkinti šį prašymą nenustačius [CPK 626–627](#) straipsniuose įtvirtintų pagrindų, atsisakė tenkinti prašymą panaikinti areštą, kadangi turtas areštuotas anksčiau, nei AMCON įregistravo tarptautinį interesą. 2020 m. gegužės 18 d. antstolis priėmė patvarkymą paskirti skolininkei priklausančio turto ekspertizę. AMCON, nesutikdama su antstolio patvarkymais nestabdyti vykdymo veiksmų ir paskirti ekspertizę, 2020 m. birželio 10 d. antstoliui pateikė du skundus: skundą dėl patvarkymo dėl prašymo sustabdyti vykdymo veiksmus netenkinimo ir skundą dėl patvarkymo dėl ekspertizės paskyrimo. Antstolis, gavęs skundus, jų [CPK 510](#) straipsnyje nustatyta tvarka ir terminais neišnagrinėjo, o 2020 m. birželio 22 d. priėmė patvarkymą „Dėl pateikto skundo“, kuriuo nutarė sustabdyti skundų nagrinėjimą, iki Kauno apylinkės teisme bus išnagrinėti skolininkės skundai dėl antstolio veiksmų ir antstoliui bus grąžinta vykdomoji byla.
9. Pareiškėjos „Asset Management Corporation of Nigeria“ (AMCON) nuomone, remiantis [CPK 510 straipsnio](#) 3 dalimi antstolis privalėjo per 5 darbo dienas nuo skundų gavimo juos išnagrinėti ir priimti dėl jų patvarkymus. Tačiau antstolis ne tik neišnagrinėjo skundų, bet ir patvarkymu atliko [CPK](#) nenustatytą procesinį veiksma – sustabdė skundų nagrinėjimą. [CPK](#) neįtvirtina teisės sustabdyti skundų nagrinėjimą, iki antstoliui bus grąžinta vykdomoji byla. Patvarkymas neatitinka [CPK 613 straipsnio](#) 2 dalyje nustatytų reikalavimų – antstolis nenurodė sprendžiamo klausimo esmės bei jo motyvų, t. y. nėra aišku, dėl ko ginčijamas patvarkymas yra priimamas, kokie klausimai yra sprendžiami ir kokie motyvai yra nurodyti grindžiant nagrinėjamą skundą. Antstolis sprendimą sustabdyti skundų nagrinėjimą grindžia tik faktu, kad skolininkė yra pateikusi skundą dėl ekspertizės paskyrimo, tačiau ignoruoja faktą, kad AMCON yra pateikusi skundą ir dėl patvarkymo dėl prašymo sustabdyti vykdymo veiksmus netenkinimo. Antstolio veiksmai iš esmės diskriminuoja AMCON kaip proceso dalybę, kadangi AMCON skundai, kuriuos ji pateikė net anksčiau nei skolininkė, liko neišnagrinėti. AMCON skundams nagrinėti prirėkė vykdomosios bylos, priešingai nei skolininkės atveju.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

10. Kauno apylinkės teismas 2020 m. lapkričio 6 d. nutartimi atmetė pareiškėjos „Arik Air Limited“ skundą dėl antstolio M. Petrovskio 2020 m. balandžio 18 d. patvarkymo dėl ekspertizės skyrimo ir pareiškėjos „Asset Management Corporation of Nigeria“ (AMCON) skundą dėl antstolio M. Petrovskio 2020 m. birželio 22 d. patvarkymo.
11. Teismas nurodė, kad antstolis M. Petrovskis vykdė 2019 m. gruodžio 2 d. Vokietijos Hiunfeldo apylinkės teismo vykdomąjį raštą Nr. 20B 206/19 dėl 2 292 993,32 Eur skolos išieškojimo iš skolininkės „Arik Air Limited“ išieškotojai „Lufthansa Technik AERO Alzey GmbH“. Antstolis 2020 m. sausio 24 d. priėmė patvarkymą Nr. S-20-123-832/S-846 priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti, vykdymo išlaidų apskaičiavimą Nr. S-20-123-834/S-848, raginimą įvykdyti sprendimą Nr. S-20-123-833/S-847, kuriuo skolininkė buvo paraginta per 10 dienų nuo raginimo gavimo dienos sumokėti 2 292 993,32 Eur skolos, 12 procentų metinių palūkanų normos nuo 1 739 029,46 Eur, skaičiuojamos nuo 2019 m. balandžio 30 d., ir 248,36 Eur vykdymo išlaidų į antstolio depozitinę sąskaitą. 2020 m. sausio 24 d. buvo areštuotas skolininkei „Arik Air Limited“ priklausantis turtas – orlaivis „Boeing 737-86N“, turto areštas įregistruotas Turto arešto aktų registre. 2020 m. sausio 28 d. antstolis priėmė patvarkymą dėl orlaivio arešto ir draudimo išvykti iš Lietuvos Respublikos teritorijos, kuriuo buvo uždrausta skolininkei priklausanti orlaivui „Boeing 737-86N“ išvykti iš Kauno Karnėlavos oro uosto ir Lietuvos Respublikos teritorijos. 2020 m. sausio 28 d. patvarkymu antstolis kreipėsi į trečiuosius asmenis dėl informacijos apie areštuotą turtą pateikimo. 2020 m. vasario 5 d. UAB „FL Technics“ pateikė informaciją apie pagrindinių orlaivio komponentų identifikavimo numerius. 2020 m. vasario 11 d. buvo apžiūrėtas areštuotas orlaivis ir patikslinti turto duomenys, t. y. 2020 m. vasario 11 d. buvo surašytas patikslintas turto arešto aktas, kuriame nurodomas areštuotas turtas, jo sudedamosios dalys (orlaivis, variklis, važiuoklė, pagalbinė jėgainė).
12. Skolininkė „Arik Air Limited“ pateikė skundą dėl antstolio veiksmų, kuriuo skundė antstolio patvarkymą netenkinti prašymo dėl vykdymo veiksmų sustabdymo. Kartu su skundu skolininkė prašė taikyti laikinąsias apsaugos priemones. Kauno apylinkės teismas 2020 m. balandžio 1 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. e2SP-10377-752/2020](#) skolininkės „Arik Air Limited“ prašymą tenkino ir sustabdė priverstinį skolos išieškojimą, iki bus išnagrinėtas pareiškėjos skundas dėl antstolio veiksmų. 2020 m. gegužės 18 d. antstolis priėmė patvarkymą dėl ekspertizės paskyrimo, kuriuo paskyrė skolininkei „Arik Air Limited“ priklausančio turto ekspertizę turto vertei nustatyti. Kauno apylinkės teismas 2020 m. birželio 11 d. nutartimi netenkino skolininkės „Arik Air Limited“ skundo dėl vykdomosios bylos Nr. 0123/20/00132 sustabdymo, iki įsiteisėjusiu kompetentingo Vokietijos teismo procesiniu sprendimu bus visiškai išspręsti skolininkės prašymai, pateikti Vokietijos Hiunfeldo apylinkės teismo civilinėje byloje Nr. 20B 206/19, nepriteisė dalyvaujantiems byloje asmenims patirtų bylinėjimosi išlaidų, nutarė įsiteisėjus, panaikino Kauno apylinkės teismo 2020 m. balandžio 1 d. nutartimi [Nr. e2SP-10377-752/2020](#) taikytas laikinąsias apsaugos priemones – vykdymo veiksmų sustabdymą vykdomojoje byloje Nr. 0123/20/00132. Kauno apygardos teismas 2020 m. rugsėjo 25 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. 2S-1314-480/2020](#) panaikino Kauno apylinkės teismo 2020 m. birželio 11 d. nutartį ir klausimą išsprendė iš esmės – pareiškėjos „Arik Air Limited“ skundą dėl antstolio veiksmų tenkino, sustabdė vykdomąją bylą Nr. 0123/20/00132, iki įsiteisėjusiu kompetentingo Vokietijos teismo procesiniu sprendimu bus visiškai išspręsti skolininkės „Arik Air Limited“ 2020 m. sausio 31 d., 2020 m. vasario 13 d. ir 2020 m. vasario 18 d. prašymai, pateikti Vokietijos Hiunfeldo apylinkės teismo civilinėje byloje Nr. 20B 206/19.
13. Antstolis 2020 m. rugsėjo 29 d. priėmė patvarkymą dėl vykdymo veiksmų sustabdymo, kuriuo nutarė: 1) sustabdyti vykdymo veiksmus, iki įsiteisėjusiu kompetentingo Vokietijos teismo procesiniu sprendimu bus visiškai išspręsti skolininkės „Arik Air Limited“ 2020 m. sausio 31 d., 2020 m. vasario 13 d., 2020 m. vasario 18 d. prašymai, pateikti Vokietijos Hiunfeldo apylinkės teismo civilinėje byloje Nr. 20B 206/19; 2) tenkinti skolininkės „Arik Air Limited“ skundą ir sustabdyti vykdymo veiksmus – ekspertizės turto vertei nustatyti atlikimą; 3) tenkinti suinteresuoto asmens „Asset Management Corporation of Nigeria“ (AMCON) skundą dėl antstolio veiksmų – sustabdyti vykdymo veiksmus, iki įsiteisėjusiu kompetentingo Vokietijos teismo procesiniu sprendimu bus visiškai išspręsti skolininkės „Arik Air Limited“ 2020 m. sausio 31 d., 2020 m. vasario 13 d., 2020 m. vasario 18 d. prašymai, pateikti Vokietijos Hiunfeldo apylinkės teismo civilinėje byloje Nr. 20B 206/19; 4) tenkinti suinteresuoto asmens „Asset Management Corporation of Nigeria“ (AMCON) skundą ir sustabdyti vykdymo veiksmus – ekspertizės turto vertei nustatyti atlikimą; 5) netenkinti suinteresuoto asmens „Asset Management Corporation of Nigeria“ (AMCON) skundo reikalavimo panaikinti skolininkei priklausančio turto areštą.
14. Teismas nepritarė skolininkės „Arik Air Limited“ skundo argumentams, kad areštuoto turto įkainojimas yra tiesiogiai į turto realizavimą nukreiptas veiksmas, pažeidžiantis pritaikytas laikinąsias apsaugos priemones. Turto realizavimas – tai areštuoto skolininkui ar įkaito davėjui

nuosavybės teise priklausančio turto priverstinis pardavimas iš varžytynių, per įmones, kurios verčiasi turto prekyba ar perdirbimu, perdavimas išieškotojui ar realizavimas kita šiame kodekse nustatyta tvarka ([CPK 691 straipsnio](#) 1 dalis). [CPK 628 straipsnio](#) 3 dalyje yra aiškiai įtvirtinta, kad sustabdytus vykdymo veiksmus antstolis turi teisę surasti bei areštuoti skolininko turtą. Sistemškai aiškinant šią nuostatą kartu su [CPK](#) nuostatomis, įtvirtinančiomis pareigą įkainoti areštuotą turtą, pripažintina, kad antstolis, paskirdamas turto ekspertizę, nepažeidė teismo taikytų laikinųjų apsaugos priemonių. Paskyrus areštuoto turto ekspertizę, jokie priverstinio turto realizavimo veiksmai nėra atliekami. Atsižvelgiant į tai, kad areštuotas turtas yra specifinis, be to, ir suinteresuotam asmeniui „Asset Management Corporation of Nigeria“ (AMCON) kylančioms abejonėms dėl orlaivio vertės, teigiant, jog areštuoto turto vertė smarkiai viršija išieškotiną sumą, pripažintina, kad antstolis turėjo teisinį pagrindą skirti areštuoto turto ekspertizę. Kilusiam ginčui išspręsti teisinės reikšmės neturi aplinkybė, ar turtas yra įkeistas, nes [CPK](#) 675, 747 straipsniai neįtvirtina antstoliui draudimo areštuoti skolininkui priklausantį, tačiau kitam asmeniui įkeistą turtą. [CPK 747 straipsnis](#) nustato, kad prieš nukreipdamas išieškojimą į įkeistą turtą antstolis turi gauti hipotekos kreditoriaus sutikimą realizuoti įkeistą turtą. Tačiau šioje vykdymo proceso stadijoje realizavimo ar priverstinio išieškojimo iš įkeisto turto veiksmai atlikti nebuvo, todėl įkaito turėtojo sutikimas ir nebuvo reikalingas. Pasisakant dėl skundo argumento, jog siekiamas įvertinti turtas (jo sąrašas) nesutampa su antstolio 2020 m. sausio 24 d. turto arešto aktu Nr. S-20/00132 areštuotu skolininkės turtu, pažymėtina, jog 2020 m. vasario 11 d. buvo apžiūrėtas areštuotas orlaivis ir patikslinti turto duomenys, t. y. 2020 m. vasario 11 d. buvo surašytas patikslintas turto arešto aktas, kuriame nurodomas areštuotas turtas, jo sudedamosios dalys (orlaivis, variklis, važiuoklė, pagalbinė jėgainė). Ginčijamame patvarkyme dėl ekspertizės skyrimo ir 2020 m. vasario 11 d. turto arešto akte nurodytas turtas sutampa. Taigi nėra jokio faktinio ir teisinio pagrindo teigti, kad buvo paskirta ne to turto, kuris buvo areštuotas, vertės nustatymo ekspertizė. Skundo argumentą, jog turto vertinimas yra sudėtingas, brangiai kainuojantis ir skubotas šiame etape, skolininkė grindė tuo, kad tebevyksta ginčas dėl vykdymo veiksmų sustabdymo. Šiuo metu yra įsiteisėjusi teismo nutartis, kuria sustabdyta vykdomoji byla, antstolis patvarkymu yra sustabdęs vykdymo veiksmus – ekspertizės turto vertei nustatyti atlikimą, dėl to šių skundo teiginių analizė nebeturi aktualumo.

15. Įstatyme antstoliui nesuteikta teisė gavus dalyvaujančio vykdymo procese asmens skundą jo nenagrinėti ir nepriimti dėl jo patvarkymo (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 510 straipsnio 2 dalis). Nagrinėjamu atveju 2020 gegužės 12 d. AMCON pateikė antstoliui prašymą, kuriuo prašė panaikinti orlaivio bei dviejų variklių areštą, sustabdyti išieškojimo bei turto realizavimo veiksmus. 2020 m. gegužės 22 d. antstolis priėmė patvarkymą, kuriuo atsisakė tenkinti AMCON prašymą sustabdyti vykdymo veiksmus nenustatęs [CPK](#) 626–627 straipsniuose įtvirtintų pagrindų, atsisakė tenkinti prašymą panaikinti areštą, kadangi turtas areštuotas anksčiau, nei AMCON įregistravo tarptautinį interesą. 2020 m. gegužės 18 d. antstolis priėmė patvarkymą, kuriuo paskyrė skolininkei priklausančio turto ekspertizę. AMCON, nesutikdama su antstolio patvarkymais, sustabdyti vykdymo veiksmų ir paskirti ekspertizę, 2020 m. birželio 10 d. pateikė antstoliui du skundus: skundą dėl patvarkymo dėl prašymo sustabdyti vykdymo veiksmus ir panaikinti areštą netenkinimo ir skundą dėl patvarkymo dėl ekspertizės paskyrimo. Byloje nėra ginčo dėlto, kad skundai buvo gauti 2020 m. birželio 10 d. Antstolis dėl pateiktų skundų turėjo priimti patvarkymą iki 2020 m. birželio 17 d. įskaitytinai. Antstolis 2020 m. birželio 22 d. priėmė patvarkymą „Dėl pateikto skundo“, kuriuo nutarė sustabdyti skundų nagrinėjimą, iki Kauno apylinkės teisme bus išnagrinėti skolininkės skundai dėl antstolio veiksmų ir antstoliui bus grąžinta vykdomoji byla. Taigi įstatyme nustatytas terminas buvo praleistas 2 dienas. [CPK](#) 510 straipsnyje nėra aptarti procesiniai padariniai tuo atveju, jeigu antstolis patvarkymą priima praleidęs įstatymo nustatytą 5 darbo dienų terminą. Tačiau procesiniai padariniai dėl praleisto įstatyme nustatyto termino turi būti aiškinami ir taikomi taip, kad rezultatas atitiktų išankstinės ikiteisminės ginčo nagrinėjimo tvarkos tikslus bei teisės į teismą įgyvendinimo principą. Nagrinėjamu atveju terminas praleistas tik dvi dienas, t. y. šis praleidimas yra itin nežymus. Šiuo atveju termino patvarkymui priimti praleidimas negali būti vertinamas kaip antstolio neteisėtas neveikimas [CPK 510 straipsnio](#) 4 dalies prasme. Patvarkymas pareiškėjos atstovui buvo išsiųstas 2020 m. birželio 25 d., teikdama skundą teismui pareiškėja turėjo antstolio 2020 m. birželio 22 d. patvarkymą, jį pridėjo prie teismui teikiamo skundo, taigi neegzistavo jokios kliūtys pareiškėjai pasinaudoti [CPK](#) 510 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka teikiant skundą dėl antstolio patvarkymo.
16. Kauno apylinkės teismo civilinėje byloje [Nr. 2YT-11001-713/2020](#) buvo nagrinėjamas pareiškėjos „Arik Air Limited“ 2020 m. kovo 26 d. skundas dėl antstolio veiksmų, kuriuo buvo prašoma panaikinti 2020 m. kovo 25 d. antstolio patvarkymą ir sustabdyti vykdomąją bylą, iki įsiteisėjusiu kompetentingo Vokietijos teismo procesiniu sprendimu bus visiškai išspręsti skolininkės prašymai, pateikti Vokietijos Hiunfeldo apylinkės teismo civilinėje byloje Nr. 20B 206/19. 2020 m. gegužės 11 d. į šią civilinę bylą antstolis pateikė vykdomąją bylą. Taigi 2020 m. birželio 10 d. skundų gavimo metu antstolis nebeturėjo vykdomosios bylos. 2020 m. birželio 10 d. skundo dėl patvarkymo dėl prašymo sustabdyti vykdymo veiksmus ir panaikinti areštą netenkinimo buvo prašoma sustabdyti veiksmus ir panaikinti areštą, sustabdyti išieškojimo ir turto realizavimo veiksmus pagal Europos vykdomojo rašto pažymėjimą. [CPK 627 straipsnis](#) suteikia antstoliui teisę spręsti dėl poreikio sustabdyti ar atidėti vykdymo veiksmus bei dėl veiksmų atidėjimo ar sustabdymo apimties. Kadangi pagal skunde suformuluotą reikalavimą ir jo pagrindą skundui nagrinėti yra reikalinga vykdomojoje byloje esanti medžiaga, pripažintina, jog egzistavo [CPK](#) 627 straipsnio 6 punkte nustatytas pagrindas sustabdyti vykdymo veiksmus.
17. Nagrinėjamu atveju antstolis priėmė procesinį sprendimą sustabdyti skundų nagrinėjimą, iki bus išnagrinėti skundai Kauno apylinkės teisme. Kauno apylinkės teisme civilinėje byloje [Nr. 2YT-11001-713/2020](#) buvo nagrinėjamas pareiškėjos „Arik Air Limited“ 2020 m. kovo 26 d. skundas. 2020 m. birželio 10 d. skundo dėl patvarkymo dėl prašymo sustabdyti vykdymo veiksmus ir panaikinti areštą netenkinimo pagrindas atitinka pareiškėjos „Arik Air Limited“ 2020 m. kovo 26 d. skundo pagrindą. Abiejuose skunduose buvo keliami vykdytinumui klausimai. Civilinėje byloje [Nr. 2YT-16507-1087/2020](#) (Kauno apylinkės teisme gauta 2020 m. birželio 19 d.) buvo skundžiamas tas pats antstolio patvarkymas dėl ekspertizės paskyrimo. [CPK](#) VI dalis, reglamentuojanti vykdymo procesą, nenustato skundų nagrinėjimo stabdymo, tačiau [CPK](#) yra vientisas teisės aktas ir jo normos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į jo struktūrą ir atskirų skyrių normų suderinamumą. Vienas iš privalomųjų bylos sustabdymo pagrindų įtvirtintas [CPK 163 straipsnio](#) 1 dalies 3 punkte, pagal kurį teismas privalo sustabdyti bylą, kai negalima nagrinėti tos bylos to, kol bus išspręsta kita byla, nagrinėjama civiline, baudžiamąja ar administracine tvarka. Pagal kasacinio teismo praktiką [CPK 163 straipsnio](#) 1 dalies 3 punkte nurodytu pagrindu galima sustabdyti civilinę bylą tik tada, kai nagrinėjamos bylos yra susijusios taip, kad kitoje byloje nustatyti faktai turės įrodomąją, prejudicinę ar privalomąją galią sustabdomai bylai; teismui, siekiančiam išspręsti bylą, pareikštą reikalavimą, reikalingi tam tikri faktai, kuriuos būtina nustatyti kitoje byloje, ir bylą nagrinėjantis teismas pats negali jų nustatyti; kai tarp nagrinėjamos civilinės bylos ir teisinio rezultato kitoje neišnagrinėtoje byloje yra prejudicinis ar kitas tiesioginis teisinis ryšys, t. y. kai kitoje civilinėje byloje nustatyti faktai turės teisinę reikšmę priimančiam teismo sprendimui nagrinėjamoje byloje. Pats civilinės bylos sustabdymas – tai laikinas procesinių veiksmų, kuriais siekiama bylą išspręsti iš esmės, atlikimo sustabdymas neapibrėžtam terminui dėl aplinkybių, kurios nepriklauso nuo byloje dalyvaujančių asmenų ar teismo valios. Nagrinėjamu atveju susiklostė tokia procesinė situacija, kai vykdymo proceso šalis (skolininkė) ir suinteresuotas asmuo ([CPK](#) 633 straipsnis) skundė antstolio veiksmus iš esmės tapačiais argumentais ir siekdami tų pačių tikslų. Kadangi skundais buvo keliami tie patys klausimai, skolininkės skundų išsprendimas, jos argumentų įvertinimas bylose, nagrinėjamosiose pagal skolininkės skundus, nustatytos faktinės aplinkybės ir pateiktas jų teisinis vertinimas neabejotinai turės įtakos pareiškėjos „Asset Management Corporation of Nigeria“ (AMCON) skundų nagrinėjimui, antstolio procesinis sprendimas sustabdyti skundų nagrinėjimą pripažintinas pagrįstu. Be to, antstoliui nesulaukus skolininkės skundų išnagrinėjimo pabaigos ir priėmus patvarkymus dėl AMCON skundų tai lemtų papildomas laiko ir finansinės sąnaudos vykdymo proceso dalyviams dėl poreikio teikti procesinius dokumentus teismui ir neatitiktų proceso ekonomiško principų. Teismas pripažįsta, jog patvarkyme dėl skundų nagrinėjimo sustabdymo pateikiami itin glausiti tokio procesinio sprendimo motyvai, tačiau vien motyvų neišsamumas nesudaro pagrindo panaikinti patvarkymą. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, teismas nusprendė, kad nėra teisinio pagrindo naikinti antstolio 2020 m. birželio 22 d. patvarkymą pareiškėjos „Asset Management Corporation of Nigeria“ (AMCON) skunde nurodytais pagrindais.
18. Nepanaikinus antstolio 2020 m. birželio 22 d. patvarkymo nėra teisinio pagrindo teismui nagrinėti pareiškėjos „Asset Management Corporation of Nigeria“ (AMCON) 2020 m. birželio 10 d. skundus. Dėl to teismas nusprendė nepasisakyti dėl šių skunduose keliamų reikalavimų bei argumentų.

19. Kauno apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal pareiškėjų „Asset Management Corporation of Nigeria“ (AMCON) ir „Arik Air Limited“ atskiruosis skundus, 2021 m. sausio 19 d. nutartimi paliko nepakeistą Kauno apylinkės teismo 2020 m. lapkričio 6 d. nutartį.
20. Kolegija nurodė, kad turto areštas yra neatsiejamas nuo teisingo areštuoto turto vertės nustatymo. Nagrinėjamu atveju areštuotas turtas yra specifinis – orlaivis, jam įvertinti reikalingos specialios žinios, o antstolis nėra orlaivių ekspertas. Be to, suinteresuotas asmuo AMCON 2020 m. gegužės 12 d. prašyme dėl arešto panaikinimo ir išieškojimo veiksmų sustabdymo pareiškė abejones dėl orlaivio vertės, suinteresuoto asmens nuomone, smarkiai viršijančios išieškotiną sumą. Taigi antstolis turėjo teisinį pagrindą skirti ekspertizę areštuoto turto vertei nustatyti, taip užtikrinamas galimybė tikslinti areštuoto turto mastą. Paskyrus minėtą ekspertizę, jokie tolimesni išieškojimo (turto vertinimo, realizavimo ir pan.) veiksmai nebuvo atliekami.
21. [CPK 628 straipsnio](#) 3 dalyje nurodyta, kad, sustabdžius vykdomąją bylą [CPK](#) 626 ir 627 straipsniuose nustatytais pagrindais, antstolis gali imtis tik priemonių skolininko turtui surasti bei areštuoti, t. y. įtvirtintą, kokius vykdomo veiksmus antstolis gali atlikti, kai sustabdoma vykdomoji byla ir (ar) vykdomieji veiksmai. Toks teisinis reguliavimas grindžiamas išieškotojo teisių apsauga bei poreikiu užtikrinti vykdomo dokumento įvykdymą ir pirmąjį nevaržo skolininko interesų, nes areštuotas turtas neskirstomas išieškotojams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. rugpjūčio 30 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-440/2013](#)). Tai reiškia, kad, sustabdžius vykdomosios bylos vykdymą, antstoliui nėra draudžiama imtis veiksmų skolininko turtui surasti bei areštuoti, tačiau draudžiama surastą ir areštuotą turtą realizuoti. Taigi, antstolis, atsižvelgdamas į vykdomo proceso ekonomiško, koncentruotumo reikalavimus, paskirdamas turto vertinimo ekspertizę, teismo taikytų laikinųjų apsaugos priemonių nepažeidė. Turto vertinimo ekspertizės paskyrimas nesuteikė prioriteto išieškotojo interesams, nepažeidė skolininko ir suinteresuoto asmens teisių ir interesų, nes toliau jokie veiksmai nebuvo atliekami.
22. Suinteresuotas asmuo AMCON skundus antstoliui dėl 2020 m. gegužės 18 d. ir 2020 m. gegužės 22 d. patvarkymų pateikė 2020 m. birželio 10 d., todėl dėl pateiktų skundų antstolis turėjo priimti patvarkymus iki 2020 m. birželio 17 d. įskaitytinai ([CPK 510 straipsnio](#) 3 dalis). Antstolis patvarkymą „Dėl pateikto skundo“, kuriuo sustabdė 2020 m. birželio 10 d. skundų nagrinėjimą, priėmė 2020 m. birželio 22 d., taigi, įstatyme nustatytą terminą praleidęs 2 darbo dienas. Taigi antstolis per protingą terminą atliko procesinį veiksmą, kurį įstatymas įpareigoja atlikti, t. y. priėmė patvarkymą dėl suinteresuoto asmens AMCON 2020 m. birželio 10 d. pateiktų skundų. Šis patvarkymas 2020 m. birželio 25 d. buvo išsiųstas pareiškėjos atstovui ir, teikdama skundą teismui, pareiškėja antstolio 2020 m. birželio 22 d. patvarkymą turėjo, jį pridėjo prie teismui teikiamo skundo. Teismas pareiškėjos AMCON skundą priėmė ir nagrinėjo, todėl nėra pagrindo teigti, kad nežymus termino patvarkymui priimti praleidimas galėtų būti vertinamas kaip antstolio neteisėtas neveikimas [CPK 510 straipsnio](#) 4 dalies prasme, nes toks veiksmas turėtų būti suprantamas kaip pavėluotas aktyvus veiksmas. Teismui priėmus AMCON skundą dėl antstolio veiksmų nėra pagrindo daryti išvadą, kad buvo pažeisti pareiškėjos teisės ir teisėti interesai apskųsti antstolio veiksmus (neveikimą).
23. [CPK 627](#) straipsnyje nustatyti atvejai, kada antstolis gali visiškai ar iš dalies sustabdyti vykdomąją bylą arba atidėti vykdomo veiksmus, vienas jų – teismui išreikalavus vykdomąją bylą ([CPK 627 straipsnio](#) 6 punktas). Nagrinėjamu atveju vykdomoji byla Nr. 0123/20/00132 antstolio 2020 m. gegužės 11 d. buvo pateikta Kauno apylinkės teismui į civilinę bylą [Nr. 2YT-11001-713/2020](#), kurioje buvo nagrinėjamas pareiškėjos „Arik Air Limited“ 2020 m. kovo 26 d. skundas dėl antstolio veiksmų. Pareiškėjos AMCON 2020 m. birželio 10 d. skundų gavimo metu antstolis vykdomosios bylos nebeturėjo. Kadangi pagal šiuose skunduose suformuluotus reikalavimus ir jų pagrindą antstolis neturėjo galimybės pareiškėjos AMCON 2020 m. birželio 10 d. skundų išnagrinėti be vykdomosios bylos medžiagos, antstolis turėjo teisinį pagrindą sustabdyti skundų nagrinėjimą, iki Kauno apylinkės teisme bus išnagrinėti skolininko skundai dėl antstolio veiksmų ir antstoliui bus grąžinta vykdomoji byla.
24. Teismas sutiko su pareiškėjos argumentu, kad 2020 m. rugsėjo 29 d. patvarkymu nėra iki galo atsakyta į 2020 m. birželio 10 d. skunduose pareiktus prašymus. AMCON, teikdama skundą tiesiogiai teismui dėl antstolio 2020 m. birželio 22 d. patvarkymo, kuriuo buvo sustabdytas 2020 m. birželio 10 d. skundų nagrinėjimas, nenurodė jokių argumentų dėl antstolio 2020 m. gegužės 22 d. patvarkymo, kuriuo buvo netenkintas 2020 m. gegužės 12 d. prašymas panaikinti turto areštą, (ne)teisėtumo. Teismas, priimdamas sprendimą, negali peržengti ieškinio ribų, t. y. negali keisti nei ieškinio dalyko (pvz., negali priteisti šaliai to, ko ji neprašo, arba priteisti daugiau, nei šalis prašo), nei faktinio ieškinio pagrindo (negali savo sprendime remtis tokiais faktais ir įrodymais, kurių šalys teismui nenurodė), išskyrus įstatyme nustatytus atvejus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. liepos 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-387/2008](#)). Todėl pirmosios instancijos teismas, nusprendęs, jog nėra pagrindo naikinti antstolio 2020 m. birželio 22 d. patvarkymo dėl skundų nagrinėjimo sustabdymo ir atsižvelgiant į tai, jog Kauno apygardos teismui 2020 m. rugsėjo 25 d. nutartimi vykdomoji byla Nr. 0123/20/00132 sustabdyta, iki įsiteisėjusio kompetentingo Vokietijos teismo procesiniu sprendimu bus visiškai išspręsti skolininko „Arik Air Limited“ 2020 m. sausio 31 d., 2020 m. vasario 13 d. ir 2020 m. vasario 18 d. prašymai, pateikti Vokietijos Hünfeldo apylinkės teismo civilinėje byloje Nr. 20B 206/19, pagrįstai nutarė nenagrinėti AMCON 2020 m. birželio 10 d. skundų.
25. Teismas nurodė, kad neturi pagrindo spręsti, jog antstolio 2020 m. birželio 22 d. patvarkymas neatitinka [CPK 613 straipsnio](#) 2 dalyje antstolio patvarkymui keliamų turinio reikalavimų. Patvarkyme yra nurodytos visos pagrindinės patvarkymo sudedamosios dalys. Vien aplinkybė, kad antstolio nurodyti motyvai nėra išsamūs, nesudaro pagrindo panaikinti šį patvarkymą.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimų į jį teisiniai argumentai

26. Kasacinių skundų pareiškėja „Asset Management Corporation of Nigeria“ (AMCON) prašo panaikinti bylą nagrinėjusių teismų nutartis ir perduoti bylą nagrinėti iš naujo apeliacinės instancijos teismui, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 26.1. Tiek teismai, tiek ir antstolis, vykdamas išieškojimą, privalėjo vadovautis Konvencija dėl tarptautinių interesų, susijusių su mobiliąja įranga (toliau – ir Keiptauno konvencija), kuri šiuo atveju yra taikytina ginčo šalims – išieškotojai, reziduojančiai Vokietijoje (kuri yra pasirašiusi Keiptauno konvenciją), bei skolininkei ir suinteresuotam asmeniui, reziduojantiems Nigerijoje (kuri yra ratifikavusi Keiptauno konvenciją) (Keiptauno konvencijos 3 straipsnio 1 dalis). Antstolis vykdomo veiksmus atlieka pagal Europos vykdomojo rašto pažymėjimą. Europos Bendrija, turėdama išimtine kompetenciją, prisijungė prie Keiptauno konvencijos, todėl ji tiek, kiek yra privaloma Europos Bendrijai, yra privaloma ir Lietuvos Respublikai, netgi nesant tam jokio atskiro ratifikavimo. Taigi antstolis, kaip Europos Bendrijos valstybės narės oficialus pareigūnas, vykdydamas Europos vykdomojo rašto pažymėjimą, šiuo atveju yra įpareigotas vadovautis tiek Europos Sąjungos Tarybos 2009 m. balandžio 6 d. sprendimu dėl Bendrijos prisijungimo prie 2001 m. lapkričio 16 d. Keiptaune kartu priimtų Konvencijos dėl tarptautinių interesų, susijusių su mobiliąja įranga, ir jos Protokolo dėl su orlaivių įranga susijusių klausimų (2009/370/EB) (toliau – ir Tarybos sprendimas), tiek 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (toliau – ir Reglamentas), tiek ir Keiptauno konvencija. Atitinkamai Keiptauno konvenciją yra įpareigoti taikyti ir teismai, sprendžiantys ginčus dėl antstolio veiksmų (neveikimo). Suinteresuotas asmuo savo teises į įkeistą turtą įgijo Keiptauno konvencijos bei pagal šią konvenciją sudarytos įkeitimo sutarties, papildomo susitarimo ir registracijos Tarptautinių interesų, susijusių su orlaivių įranga, tarptautiniame registre pagrindu. Įkeisto turto įkeitimas yra galiojantis ir tinkamai registruotas taip, kaip nustato tarptautinius įkeitimus reguliuojančios taisyklės (Keiptauno konvencijos 16 straipsnis). Dėl to šiuo atveju taikytinos [CPK 747 straipsnio](#) 1, 3 dalių nuostatos. Taigi antstolis, norėdamas pradėti bet kokius išieškojimo iš įkeisto turto veiksmus, tarp jų – įkeisto turto areštą ar jo realizavimo procesą, privalėjo gauti suinteresuoto asmens sutikimą, tačiau tai nebuvo padaryta, todėl antstolis neturi teisės išieškoti iš suinteresuotam asmeniui įkeisto turto, o

tai reiškia, kad turto areštas yra neteisėtas.

26.2. Teismai neišnaginėjo suinteresuoto asmens skundų iš esmės. Taigi teismai netinkamai taikė [CPK 510 straipsnio](#) 4 dalį, nukrypdami nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo šiuo klausimu formuojamos praktikos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-75/2000; 2007 m. spalio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-465/2007; 2015 m. vasario 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-5-695/2015). [CPK 510 straipsnio](#) 3 dalyje nustatytas antstoliui 5 darbo dienų terminas skundams dėl jo veiksmų išnagrinėti. Teismai pripažino, kad šis terminas praleistas (pripažintas mažareikšmis pažeidimas), tačiau dėl suinteresuoto asmens skundų nieko nepasisakė. [CPK](#) neįtvirtina tokios sąvokos kaip „mažareikšmis“ antstolio neveikimas. Priešingai, [CPK 510 straipsnio](#) 3 dalyje nustatytas imperatyvus terminas skundams išnagrinėti. Jokių išimčių šiam terminui [CPK](#) nenustatė, todėl skundų neišnaginėjus [CPK](#) nustatytais terminais, proceso šalis turi teisę reikšti [CPK 510 straipsnio](#) 4 dalimi ir įrodinėti antstolio neveikimą bei prašyti teismo išnagrinėti antstolio nepagrįstai neišnagrinėtus skundus iš esmės. Teismams skundų neišnaginėjus suinteresuotas asmuo turėtų inicijuoti dar vieną civilinę bylą, skųsdamas antstolio jau po nustatyto termino priimtą patvarkymą sustabdyti vykdomąją bylą, siekti tokio patvarkymo panaikinimo ir tik jį panaikinus tikėtis savo skundų iš esmės nagrinėjimo.

26.3. Antstolis nepagrįstai veikė *ultra vires* (viršijant įgaliojimus) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. liepos 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-273/2012; 2017 m. lapkričio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-419-701/2017). Antstolis sustabdė skundų nagrinėjimą, nors tokia teisė [CPK](#) jam nenustatyta. Pirmosios instancijos teismas taikė analogiją ir vadovavosi civilinės bylos sustabdymą reglamentuojančiu [CPK 163 straipsniu](#), taip pateisindamas antstolio veiksmus. Apeliacinės instancijos teismas rėmėsi [CPK 627 straipsniu](#), reglamentuojančiu vykdymo veiksmų (bet ne skundų nagrinėjimo) sustabdymą. Tačiau šiuo atveju analogijos taikymas negalimas. Antstolio vykdomas skundų nagrinėjimas yra privaloma ikiteisminė stadija, kurios stabdymo teisių antstoliui nesuteikia nei [CPK](#), nei kiti įstatymai. Dėl šios priežasties leidžiant antstoliui veikti *ultra vires*, t. y. įstatyme nenustatytu būdu, yra pažeidžiamos imperatyvios [CPK](#) normos, reglamentuojančios vykdymo procesą.

2. Suinteresuotas asmuo antstolis M. Petrovskis atsiliepimu į kasacinį skundą prašo apeliacinės instancijos teismo nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

27.1. Nei antstolis, nei teismai negalėjo pažeisti Keiptauno konvencijos, nes negalėjo taikyti šios konvencijos nuostatų. Areštuotas turtas nebuvo realizuojamas [CPK](#) nustatyta tvarka ir vykdymo procese nebuvo sprendžiamas klausimas dėl pasirošimo realizuoti įkeistą (įneiktą) turtą. [CPK](#) VI dalies XL VIII skyriaus reglamentuojamas vienas iš priverstinių vykdymo priemonių institutų – turto areštas. Taikydamas turto areštą antstolis turi: 1) surasti skolininko turtą; 2) jį aprašyti; 3) išspręsti turto saugojimo klausimą; 4) nustatyti turto vertę; 5) įvertinti turto arešto mastą; 6) informuoti proceso šalį apie atliktus procesinius veiksmus. Tik atlikus šiuos veiksmus galima buvo pereiti prie kito etapo vykdymo – turto realizavimo. Antstoliui nustatyti areštuoto turto vertę įpareigoja [CPK](#) 681, 725 straipsnių nuostatos. Vykdymo procese buvo siekiama užbaigti turto arešto procedūrą. Neįvertinus turto negalima buvo išspręsti klausimo dėl turto arešto masto, dėl turto vertės ir dėl turto realizavimo. Vykdymo procese nebuvo priimtas sprendimas realizuoti [CPK](#) nustatyta tvarka areštuotą turtą. [CPK](#) XLIX skyriaus normos neapdėtos taikyti todėl nebuvo teisinio pagrindo spręsti dėl [CPK 747 straipsnio](#) taikymo. Be to, abi pareiškėjos Kauno apylinkės teismo civilinėje byloje Nr. 2YT-11001-713/2020 kėlė klausimą dėl antstolio veiksmų neteisėtumo – dėl turto arešto masto. [CPK](#) 675 straipsnyje nenustatytas draudimas areštuoti skolininko įkeistą turtą.

27.2. 2020 m. birželio 22 d. antstolis nežinojo, koks bus priimtas teismo procesinis sprendimas dėl skolininkės „Arik Air Limited“ skundo Kauno apylinkės teismo civilinėje byloje Nr. 2YT-11001-713/2020 (gautas pranešimas iš teismo apie skolininkės pateiktą atskirąjį skundą dėl pirmosios instancijos teismo nutarties), todėl priėmė patvarkymą sustabdyti AMCON skundų, kurie buvo analogiški skolininkės skundams, pareikštiems nurodytoje ir šioje byloje (atsisakymas sustabdyti vykdymo veiksmus ir ekspertizės paskyrimas), nagrinėjimą, nes bylų Nr. 2YT-11001-713/2020 ir e2-YT-17947-1043/2020 rezultatai turės įtakos AMCON skundų nagrinėjimui. [CPK 510 straipsnis](#) nereglamentuoja tokios situacijos, kaip antstoliui elgtis ikiteisminėje skundo nagrinėjimo stadijoje, kai tas pats antstolio veiksmas yra skundžiamas dviejų dalyvių ir kai tas pats klausimas jau yra nagrinėjamas teismo. Dėl to antstolis vykdymo procese vadovavosi [CPK](#) 7 straipsnyje įtvirtintu koncentracijos ir ekonomiškumo principu, neskaidė proceso į atskiras dalis, nes būtent skolininkės skundų išnagrinėjimas teisme turės įtakos ir AMCON skundų nagrinėjimui – teismas pasisakys dėl teisės normų aiškinimo ir taikymo, antstolio veiksmų teisėtumo. Taigi nebuvo procesinio tikslo antrą kartą nagrinėti tą patį klausimą, kai jau būtų gautas teismo procesinis sprendimas tuo pačiu klausimu. Dėl šios priežasties antstolis vadovavosi [CPK 3 straipsniu](#) 6 dalimi – taikė įstatymu analogiją ir vadovavosi [CPK](#) 163 straipsniu – sustabdė AMCON skundų nagrinėjimą.

27.3. 2020 m. birželio 10 d. AMCON pateikęs skundą dėl antstolio veiksmų visoms proceso šalims buvo žinoma, kad Kauno apylinkės teismas 2020 m. birželio 11 d. priims sprendimą civilinėje byloje Nr. 2YT-11001-713/2020 dėl pareiškėjos „Arik Air Limited“ skundo dėl atsisakymo sustabdyti vykdymo veiksmus (AMCON byloje dalyvavo kaip trečiasis asmuo). 2020 m. birželio 22 d. antstolis gavo pranešimą iš teismo, kad sprendimas neįsiteisėjo ir kad pateiktas pareiškėjos „Arik Air Limited“ atskirasis skundas, o 2020 m. birželio 25 d. – ir AMCON atskirasis skundas. Dėl susiklosčiusios procesinės padėties laukiant teismo procesinio sprendimo ir kai Kauno apylinkės teismo 2020 m. birželio 11 d. sprendimas civilinėje byloje Nr. 2YT-11001-713/2020 neįsiteisėjo ir buvo apskūstas, antstolis, praleidęs skundų išnagrinėjimo terminą 2 dienomis, 2020 m. birželio 22 d. priėmė patvarkymą dėl skundų nagrinėjimo sustabdymo. Taigi tai nebuvo AMCON skundų ignoravimas, antstolio piktnaudžiavimas ar pareigų neatlikimas.

27.4. AMCON nepagrįstai nurodo, kad buvo neišnagrinėti jokie skundai. Po Kauno apygardos teismo 2020 m. rugsėjo 25 d. nutarties Nr. 2S-1314-480/2020 antstolis priėmė 2020 m. rugsėjo 29 d. patvarkymą dėl vykdymo veiksmų sustabdymo, t. y. išnaginėjo visus pareiškėjos „Arik Air Limited“ ir AMCON skundus ir vykdymo veiksmus sustabdė. Be to, Kauno apylinkės teismas 2020 m. liepos 30 d. nutartimi civilines bylas pagal pareiškėjos „Arik Air Limited“ skundą ir AMCON skundą (dėl 2020 m. birželio 22 d. patvarkymo) sujungė, o AMCON teikė atsiliepimą kaip suinteresuotas asmuo. Kasaciniame skunde AMCON nenurodo, kokių konkrečiai skundo pagrindų nenaginėjo teismai ir dėl kokių jos keliamų teisinių klausimų nepasisakė. Teikdama skundą teismui dėl antstolio 2020 m. birželio 22 d. patvarkymo AMCON nenurodė jokių argumentų dėl antstolio patvarkymo, kuriuo nebuvo tenkintas 2020 m. gegužės 12 d. prašymas panaikinti turto areštą, (ne)teisėtumo, todėl teismai pagrįstai konstatavo, kad negali peržengti ieškinio ribų.

27.5. [CPK](#) yra vientisas kodifikuotas teisės aktas ir kodekso bendrosios teisės normos taikomos kartu su specialiosiomis vykdymo proceso normomis. Jei [CPK](#) VI dalies normos nenurodo taisyklės, kaip spręsti konkrečią situaciją, vadovaujamosi bendrosiomis bylų nagrinėjimo taisyklėmis. [CPK 163 straipsnio](#) pagrindu buvo sustabdytas skundų nagrinėjimas, iki bus išnagrinėtas analogiškas skolininkės skundas. Vykdymo procese buvo atsižvelgta į tai, kad [CPK](#) VI dalyje neregamentuota tokio atvejo, kaip antstoliui elgtis, kai nagrinėjant skolininko skundą dėl konkretaus antstolio veiksmo, dėl to paties veiksmo ir tais pačiais pagrindais pateikiamas kito asmens skundas. Sustabdytus AMCON skundų nagrinėjimą buvo išspręstas tik procedūrinis (procesinis) klausimas, bet nebuvo pažeistas [CPK 510 straipsnis](#) ir antstolis neatsisakė nagrinėti AMCON skundų, t. y. nepažeidė savo pareigos išnagrinėti AMCON skundų.

2. Suinteresuotas asmuo „Lufthansa Technik AERO Alzey GmbH“ atsiliepimu į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti ir bylą nagrinėjusių teismų nutartis palikti nepakeistas. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

28.1. Teikdama teismui skundą dėl antstolio 2020 m. birželio 22 d. patvarkymo, kuriuo buvo sustabdytas 2020 m. birželio 10 d. skundų nagrinėjimas, AMCON nenurodė jokių teisinių pagrindų dėl antstolio 2020 m. gegužės 22 d. patvarkymo, kuriuo buvo netenkintas 2020 m. gegužės 12 d. prašymas panaikinti turto areštą, (ne)teisėtumo. Skunde taip pat nebuvo keliami klausimai dėl Keiptauno konvencijos taikymo, todėl teismai neturėjo jokio teisinio pagrindo vertinti AMCON neva turimų teisinių vykdymo procese pagal Keiptauno konvenciją.

- 28.2. Keiptauno konvencijos nuostatos netaikytinos byloje, nes nei Lietuvos Respublika, kurioje vyksta sprendimo vykdymas pagal Reglamentą (EB) Nr. 805/2004, nei Vokietijos Federacinė Respublika, kurioje priimta teismo nutartis, pagal kurią išduotas Europos vykdomojo rašto pažymėjimas, nėra ratifikavusios Konvencijos. Tai, kad susijusių asmenų – skolininkės ir AMCON buveinių vieta yra Nigerijos Federacinėje Respublikoje, kuri yra ratifikavusi Keiptauno konvenciją, nereiškia, kad yra pagrindas taikyti jos nuostatas byloje dėl išieškojimo, kuris vykdomas pagal Reglamento (EB) Nr. 805/2004 ir [CPK](#) normas Lietuvos Respublikoje. Nors Europos Sąjunga yra prisijungusi prie Konvencijos, tai nereiškia, kad ši Konvencija tapo privaloma valstybėms narėms, joje nustatyta apimtimi. Konvencijos nuostatos Europos Sąjungai galioja tik tiek, kiek tai yra susiję su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) nustatyto tikslu išlaikyti ir plėtoti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę ir Europos Sąjungos kompetencijomis patvirtinti priemones, skirtas teisminiam bendradarbiavimui civilinėse ir tarpvalstybinio pobūdžio bylose. Prisijungimo metu Europos Bendrijos (dabar Europos Sąjungos) pateiktose deklaracijose pripažįstama, kad tik tam tikri atskiri Keiptauno konvencijos aspektai yra susiję su Europos Sąjungos kompetencijomis ir teisės normomis, pateisinančiomis Europos Sąjungos prisijungimą prie šios Konvencijos (2009 m. balandžio 6 d. Tarybos sprendimas dėl Bendrijos prisijungimo prie 2001 m. lapkričio 16 d. Keiptaune kartu priimtų Konvencijos dėl tarptautinių interesų, susijusių su mobiliąja įranga, ir jos Protokolo dėl su orlaivų įranga susijusių klausimų (2009/370/EB). Keiptauno konvencija Europos Sąjungai taikoma tik šiose srityse, kurioms taikomi: Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (dabar jį pakeitė Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 („Briuselis I“ ir „Briuselis I“ nauja redakcija); Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų (dabar pakeistas Reglamentu (ES) 2015/848); Reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės. Byloje AMCON keliama klausimai nėra susiję su teisminiu bendradarbiavimu, nėra taikomos nė vieno iš minėtų reglamentų, pateisinančių Europos Sąjungai prisijungimą prie Konvencijos, nuostatos.
- 28.3. Tam, kad sprendžiant civilines bylas su tarptautiniu (užsienio) elementu Lietuvos Respublikos teismai galėtų taikyti tarptautines sutartis (konvencijas), kurių dalyvė Lietuvos Respublika nėra, nustatytos tokios sąlygos, kurių visumai esant bylą nagrinėjantys teismai turi taikyti tokias konvencijos nuostatas: tarptautinė sutartis (konvencija) nustato unifikuotas privatinės teisės normas; bent viena iš bylos šalių yra valstybė – tos tarptautinės sutarties (konvencijos) dalyvė; pagal kolizines normas turi būti taikoma būtent valstybės – tos tarptautinės sutarties (konvencijos) dalyvės teisė (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2000 m. gruodžio 21 d. Teismų praktikos, taikant tarptautinės privatinės teisės normas, apibendrinimo apžvalgą Nr. A2-14, Teismų praktika, 2000). Nors AMCON ir yra Nigerijos Federacinės Respublikoje įsteigtas ir veikiantis juridinis asmuo, Nigerijos Federacinė Respublika taip pat yra Keiptauno konvencijos susitariančioji šalis, tačiau byloje taikoma ne Nigerijos Federacijos Respublikos, o Lietuvos Respublikos teisė. Taikyti Nigerijos Federacijos Respublikos teisę nėra jokio teisinio pagrindo, nes vykdymo procesas Reglamento (EB) Nr. 2004/805 pagrindu vyksta Lietuvos Respublikoje pagal [CPK](#) normas.
- 28.4. Keiptauno konvencija nėra Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis, nes ji neatitinka Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymo 1 straipsnyje nurodytų reikalavimų – ji nėra sudaryta Lietuvos Respublikos, t. y. Lietuvos Respublika nėra šios Konvencijos susitariančioji šalis. Net jeigu ir būtų pripažinta, kad ši Konvencija yra neratifikuota Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis, ji vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1995 m. spalio 17 d. nutarimu, turėtų neprieštarauti Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams.
- 28.5. Tam, kad Konvencijos nuostatos būtų taikomos Lietuvos Respublikoje ir būtų pripažįstamas tarptautinio interesų registro statusas, Lietuvos Respublika, kaip susitariančioji šalis, pagal Konstitucijos 138 straipsnio 1 dalies 6 punktą turi ratifikuoti Konvenciją. Pagal Konstituciją tik įstatymų leidėjas ratifikavimo būdu gali spresti, kuris tarptautinės teisės aktas yra Lietuvos Respublikos teisinės sistemos sudedamoji dalis ir turi įstatymo galią. Tik tuomet Lietuvos Respublika turės teisę nuspręsti dėl Konvencijos taikymo išlygų, deponuojant atitinkamas deklaracijas. Tai, kad Lietuvos Respublika, nebūdama Konvencijos šalimi, neturi teisės pateikti deklaracijų dėl nekonsensualinių teisių ir interesų, kurie būtini siekiant užtikrinti jos pačios interesus, tik parodo, kad pripažinus AMCON argumentus, jog Lietuvos Respublikoje turi būti taikomos Konvencijos normos, būtų paneigta Lietuvos Respublikos Seimo prerogatyva leisti įstatymus. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos parengtuose pasiūlymuose dėl prisijungimo prie Konvencijos nurodoma, kad Konvencijos nuostatos Lietuvos Respublikoje nėra taikomos. Taigi kol Lietuvos Respublika nėra ratifikavusi Konvencijos, kreditorių teisės ginamos [CK](#) ir [CPK](#) nustatyta tvarka.
- 28.6. AMCON ir skolininkė yra susiję asmenys, todėl interesų registravimas pagal Konvenciją jau po skolininkės turto arešto Lietuvos Respublikoje tik parodo, kad skolininkė siekia visais būdais, taip pat ir galimai neteisėtai, išvengti išieškojimo iš jos turto. Pats interesų registravimas pagal Konvenciją nereiškia, kad AMCON turi atitinkamas teises į skolininkės turtą. Jeigu byloje būtų taikomos Konvencijos nuostatos, išieškotoja neturėtų galimybės vadovaujantis Konvencijos 20 straipsnio 3 dalimi ir 25 straipsnio 4 dalimi panaikinti klaidingą registraciją.
- 28.7. Konvencijos įgyvendinimo praktika Latvijos Respublikoje patvirtina, kad net ir tais atvejais, kai valstybė yra ratifikavusi Keiptauno konvenciją, dar nereiškia, kad kreditoriaus tarptautinis interesas, registruotas Konvencijoje nustatyta tvarka, turės pirmenybę prieš kitus, neregistruotus nacionalinius interesus, kuriuos valstybė narė nurodė pagal Konvencijos 39 ir 40 straipsnius, deponuodama deklaracijas depozitarui. Todėl net jeigu Lietuvos Respublika ir būtų ratifikavusi Konvenciją, nėra aišku, ar AMCON interesai galėtų būti saugomi ir kokia apimtimi Lietuvos Respublikai deponavus deklaracijas pagal Konvencijos 39 ir 40 straipsnių nuostatas.
- 28.8. Konvencijoje nustatomas tarptautinės interesų registravimo sistemos įgyvendinimas Lietuvos Respublikoje nėra reglamentuotas ir prieštarauja [CK](#) 4.185 straipsnyje nustatyti hipotekos įforminimo ir įregistravimo Hipotekos registre tvarkai. AMCON neva turimos teisės į skolininkės turtą nėra registruotos jokiam Lietuvos Respublikoje oficialiai pripažįstamame registre, Lietuvos Respublika taip pat nėra pasirašiusi tarptautinių sutarčių su Nigerijos Federacine Respublika, pagal kurias Lietuvos Respublikoje galėtų būti pripažintos AMCON neva turimos teisės į skolininkės turtą. Bet kokie antstolio veiksmai vykdymo procese, kuriais jis būtų taikęs Konvenciją, kuri nėra Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis ir nėra Lietuvos Respublikos teisinės sistemos dalis, įskaitant Lietuvos Respublikoje nepripažinto Konvencijos tarptautinių interesų registro įrašų pripažinimą ir taikymą, būtų vertinami kaip antstolio veikimas *ultra vires*, neatitinkantis teisinio reglamentavimo, teismų praktikos bei pažeidžiantis kitų vykdymo proceso dalyvių teises ir teisėtus interesus. Atsižvelgiant į Latvijos Respublikos praktiką Konvencijos taikymas prie jos prisijungusiose valstybėse parodo, kad Konvencijos normoms, susijusioms su registruotų interesų apsauga, įgyvendinti yra būtini nacionalinių teisės aktų pakeitimai.
- 28.9. [CPK](#) normos antstoliui nedraudžia areštuoti skolininko turto, net jeigu jis yra apsunkintas hipoteka ar įkeitimu. [CPK](#) 745–747 straipsniai įtvirtina tik išieškojimo ypatumus iš hipoteka ar įkeitimu užtikrinto turto. Bylos vykdymo procese nėra priimtas sprendimas realizuoti skolininko turtą ([CPK 691 straipsnio 1 dalis](#)). Antstolis byloje nėra priėmęs jokio sprendimo dėl turto realizavimo veiksmų. Be to, Kauno apygardos teismui 2020 m. rugsėjo 25 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. 2S-1314-480/2020](#) nusprendus sustabdyti vykdymo veiksmus, antstolis 2020 m. rugsėjo 29 d. patvarkymu tenkino AMCON skundą ir sustabdė vykdymo veiksmus ir ekspertizės atlikimą, todėl nebėra teisinio pagrindo spresti, kad galėjo būti pažeistos neva pagal Konvenciją AMCON garantuojamos teisės.
- 28.10. Net jeigu ir būtų taikomos Keiptauno konvencijos normos, pats įregistravimo faktas tarptautinių interesų registre dar nepatvirtina, kad tokia teisė egzistuoja, nes AMCON neva turimos įkeitimo teisės nėra išviešintos net Nigerijos oficialiuose registruose – Nigerijos civilinės aviacijos registre. AMCON tenka įrodinėjimo pareiga dėl turimo reikalavimo turinio ir dydžio. Nėra aišku, ar AMCON turi galiojančią reikalavimo teisę į skolininkę. Lietuvos Respublika su Nigerijos Federacine Respublika neturi pasirašiusi dvišalio bendradarbiavimo sutarčių, kurių pagrindu antstolis arba teismai būtų galėję vertinti tokių AMCON neva turimų teisių pagrįstumą.

- 28.11. Antstolis atliko [CPK](#) nustatytus veiksmus ir priėmė patvarkymą dėl skundų sustabdymo. Toks sustabdymas buvo būtinas atsižvelgiant į faktines bylos aplinkybes ir vadovaujantis [CPK](#) įtvirtintais koncentracijos ir ekonomiškumo principais. Nors antstolis ir praleido [CPK](#) nustatytą 5 dienų terminą AMCON skundui išnagrinėti, šis terminas praleidimas yra itin nežymus (tik 2 dienos) ir negali būti vertinamas kaip antstolio neteisėtas neveikimas [CPK 510 straipsnio](#) 4 dalies prasme. Be to, teismai AMCON skundus priėmė ir nagrinėjo. Kauno apygardos teismui 2020 m. rugsėjo 25 d. priėmus nutartį civilinėje byloje Nr. 2S-1314-480/2020 antstolis 2020 m. rugsėjo 29 d. priėmė patvarkymą dėl vykdymo veiksmų sustabdymo ir, išnagrinėjęs skolininkės ir AMCON skundus, juos tenkino – sustabdė vykdymo veiksmus. Taigi nėra pagrindo sutikti, kad AMCON skundai nebuvo išnagrinėti. Taigi kasaciniame skunde keliamas klausimas dėl skundų nagrinėjimo sustabdymo nėra aktualus, todėl turėtų būti paliktas nenagrinėtas.
- 28.12. Priimdamas sprendimą pagal analogiją taikyti [CPK 163 straipsnio](#) 1 dalies 3 punkte nustatytą pagrindą sustabdyti skundų nagrinėjimą, antstolis nepažeidė vykdymo tikslo, taip pat atsižvelgė į vykdymo procese dalyvaujančių asmenų interesus dėl proceso ekonomiškumo. Poreikis pagal analogiją taikyti šiam [CPK](#) straipsnyje nustatytus pagrindus kilo dėl to, kad tiek skolininkė, tiek AMCON dėl to paties antstolio veiksmo ir tais pačiais pagrindais skundė antstolio veiksmus. Toks antstolio sprendimas atitiko [CPK](#) 7 ir 8 straipsniuose įtvirtintus proceso ekonomiškumo ir kooperacijos principus, kurie galioja ir vykdymo procese.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl [CPK 510 straipsnio](#) nuostatų aiškinimo ir taikymo tais atvejais, kai antstolis priima patvarkymą sustabdyti skundo dėl jo (antstolio) procesinių veiksmų nagrinėjimą

2. Sprendžiant byloje iškeltą teisės klausimą – ar antstolis turi teisę sustabdyti pareiškėjos skundo dėl jo (antstolio) procesinių veiksmų nagrinėjimą ir kokios tokio antstolio patvarkymo teisinės pasekmės, visų pirma aktualios įstatymo ir teismų praktikos nuostatos dėl antstolio teisinio statuso vykdymo procese.
3. Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad antstolis – tai valstybės įgaliotas asmuo, kuriam valstybė suteikia vykdomųjų dokumentų vykdymo, faktinių aplinkybių konstatavimo, dokumentų perdavimo ir kitas įstatymų nustatytas funkcijas. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje, taikant ir aiškinant vykdymo procesą reglamentuojančias teisės normas, laikomasi nuostatos, kad vykdymo procesas imperatyviai reglamentuojamas viešosios teisės (proceso teisės) normų, todėl visi proceso dalyviai – skolininkas, išieškotojas ir antstolis – privalo griežtai laikytis [CPK](#) bei jo pagrindu priimtų kitų teisės aktų nustatytos teismo sprendimų vykdymo proceso tvarkos. Antstolis, kaip viešosios teisės subjektas, turi teisę veikti tik pagal jam suteiktus įgalinimus (kompetenciją) (*intra vires*), o bet koks *ultra vires* veikimas vertinamas kaip antstolio veiklos teisėtumo principo pažeidimas (Antstolių įstatymo 3 straipsnis). Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje taip pat pažymima, kad antstolis negali spręsti klausimų, priskirtinų teismo kompetencijai; kad antstolis veiktu neviršydamas jam suteiktų įgaliojimų ribų, jo procesinės veiklos kontrolę atlieka teismas (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. birželio 11 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-7-277/2008](#); 2012 m. liepos 12 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-7-273/2012](#) ir joje nurodytą kasacinio teismo praktiką, kt.).
4. Skundų dėl antstolio veiksmų nagrinėjimo tvarka nustatyta [CPK XXXI](#) skyriuje. Pagal [CPK 510](#) straipsnio 1 dalį šia tvarka gali būti skundžiami antstolių procesiniai veiksmai ar atsisakymas procesinius veiksmus atlikti. Kasacinis teismas, aiškindamas [CPK XXXI](#) skyriaus nuostatų taikymą, yra nurodęs, kad jos skirtos antstolio atliekamų veiksmų teisėtumui užtikrinti; šiame skyriuje nustatytas vykdymo proceso dalyvių pažeistų teisių gynimo būdas, kuris įgyvendinamas suinteresuotam asmeniui paduodant skundą dėl antstolio veiksmų arba atsisakymo atlikti procesinius veiksmus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. balandžio 24 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-155-687/2019](#), 22 punktas).
5. Pagal [CPK 510 straipsnio](#) 2 dalį skundas dėl antstolio procesinių veiksmų ar atsisakymo juos atlikti pateikiamas pačiam antstoliui, kurio veiksmai skundžiami; gavęs skundą antstolis turi jį išnagrinėti laikydamasis [CPK 510](#) straipsnyje nustatytų taisyklių; jeigu antstolis nepatenkina skundo, ginčas perduodamas spręsti teismui. Kasacinio teismo išaiškinta, kad šiomis nuostatomis [CPK](#) įtvirtinta išteisininė ginčų dėl antstolio veiksmų nagrinėjimo tvarka, skirta tam, kad vykdymo procesas vyktų racionaliai ir sklandžiai; išankstinis skundo nagrinėjimas suteikia galimybę pačiam antstoliui ištaisyti vykdymo trūkumus, taip išvengiant nereikalingo bylinėjimosi teisme ir su tuo susijusio vykdymo proceso vilkinimo, be to, išankstinio skundo nagrinėjimo metu išaiškinamos reikšmingos aplinkybės, surenkami aktualūs bylai duomenys, tai palengvina ir pagreitina ginčo nagrinėjimą teisme (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-549/2013](#); 2017 m. lapkričio 24 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-419-701/2017](#), 21 punktas). Kasacinio teismo praktikoje nurodyta, kad proceso teisės aiškinimo ir taikymo klausimai, susiję su skundų dėl antstolio veiksmų nagrinėjimu, turi būti teismo sprendžiami taip, jog pasiektas rezultatas neprieštarautų išankstinės išteisininės ginčo nagrinėjimo tvarkos tikslams bei teisės į teismą įgyvendinimo principams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-549/2013](#)).
6. Teisėjų kolegija pažymi, kad išankstinė skundo dėl antstolio veiksmų nagrinėjimo tvarka, be kita ko, paties skundą nagrinėjančio antstolio kompetencija išteisininėje ginčo nagrinėjimo stadijoje, [CPK XXXI](#) skyriaus aktualios redakcijos normomis reglamentuojama išsamiai.
7. Skundas dėl antstolio procesinių veiksmų ar atsisakymo juos atlikti pateikiamas antstoliui per [CPK 512](#) straipsnyje nustatytą terminą (ne vėliau kaip per dvidešimt dienų nuo tos dienos, kurią skundą pateikiantis asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti apie skundžiamo veiksmo atlikimą arba atsisakymą jį atlikti, bet ne vėliau kaip per devyniasdešimt dienų nuo skundžiamo veiksmo atlikimo) ([CPK 510](#) straipsnio 2 dalis); skundą antstolis turi išnagrinėti per penkias dienas nuo jo gavimo ir priimti atitinkamą patvarkymą patenkinti skundą arba atsisakyti patenkinti skundą; jeigu antstolis patvarkymu atsisako visiškai ar iš dalies patenkinti skundą, jis turi skundą kartu su vykdomąja byla persiųsti apylinkės teismui, kurio veiklos teritorijoje yra antstolio kontoros buveinė ([CPK 510](#) straipsnio 3 dalis).
8. [CPK 510 straipsnio](#) 4 dalyje nustatyta, kad tuo atveju, jeigu antstolis neišnagrinėjo skundo per šio straipsnio 3 dalyje nustatytą terminą arba patvarkymą, kuriuo visiškai ar iš dalies atsisakė patenkinti skundą, su vykdomąja byla ir skundu neperdavė teismui, asmuo turi teisę skundą dėl antstolio neveikimo pateikti apylinkės teismui, kurio veiklos teritorijoje yra antstolio kontoros buveinė. Kartu su skundu dėl antstolio neveikimo asmuo teismui turi pateikti ir skundą dėl antstolio procesinių veiksmų ar atsisakymo atlikti procesinius veiksmus, kurio antstolis neišnagrinėjo arba visiškai ar iš dalies nepatenkinęs neperdavė teismui. Teismas, nagrinėdamas skundą dėl antstolio neveikimo, toje pačioje byloje išnagrinėja ir skundą dėl antstolio procesinių veiksmų ar atsisakymo procesinius veiksmus atlikti.
9. [CPK XLII](#) skyriuje (625–628 straipsniuose) nustatyta antstolio teisė (pareiga) sustabdyti vykdomąją bylą, taip pat sustabdyti ar atidėti vykdymo veiksmus. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad [CPK 510](#) straipsnyje įtvirtintoje skundų dėl antstolio veiksmų nagrinėjimo procedūroje priimti antstolio patvarkymai nėra vykdymo veiksmai, todėl nepatenka į [CPK XLII](#) skyriaus reglamentavimo sritį byloje nagrinėjamu aspektu;

[CPK 625–628](#) straipsnių nuostatos netaikytinos sprendžiant dėl antstolio veiksmų išteisininėje skundo nagrinėjimo stadijoje.

10. Apibendrinama aptartą teisinį reguliavimą ir teismų praktikos nuostatas teisėjų kolegija konstatuoja, kad [CPK XXXI](#) skyriuje išsamiai reglamentuota skundo dėl antstolio veiksmų nagrinėjimo išteisininė stadija, be kita ko, antstolio įgalinimai ir kompetencijos ribos; įstatyme nenustatyta antstolio teisė sustabdyti pareiškėjo skundo nagrinėjimą, todėl, vadovaujantis antstolio veiklai vykdymo procese taikytinu viešosios teisės reglamentavimo metodu, laikytina, kad antstolis tokios teisės neturi, o priimdamas patvarkymą sustabdyti skundo nagrinėjimą veikia neteisėtai (*ultra vires*) (nutarties 30 punktas).
11. Minėta, kad pagal kasacinio teismo praktiką proceso teisės aiškinimo ir taikymo klausimai, susiję su skundų dėl antstolio veiksmų nagrinėjimu, turi būti teismo sprendžiami taip, jog pasiektas rezultatas neprieštarautų išankstinės išteisininės ginčo nagrinėjimo tvarkos tikslams bei teisės į teismą įgyvendinimo principams. Pagal [CPK 510 straipsnio](#) 3, 4 dalyse nustatytas taisyklės antstoliui nepatenkinus suinteresuoto asmens skundo ar jo neišnagrinėjus įstatymo nustatytu terminu skundo nagrinėjimas turi būti perduodamas teismui. Antstolio patvarkymas sustabdyti skundo nagrinėjimą negali būti vertinamas kaip užkertantis kelią skundą nagrinėti teismui; priešingas aiškinimas reikštų neteisėtą įsiterpimą į teismo kompetenciją ir teisės į teisminę gynybą suvaržymą, o atskirais atvejais šios suinteresuotų asmenų teisės įgyvendinimą padarytų neįmanomą, pvz., antstoliui priėmus patvarkymą sustabdyti vykdomąją bylą ar vykdomuosius veiksmus ir suinteresuotų asmenų paduoto skundo dėl tokio patvarkymo nagrinėjimą.
12. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad bylą nagrinėję teismai nepagrįstai dėl ginčijamo antstolio patvarkymo teisėtumo sprendė remdamiesi įstatymo analogija ir taikydami civilinės bylos sustabdymą reglamentuojančio [CPK 163 straipsnio](#) nuostatas. Kasacinio teismo praktikoje nurodyta, kad įstatymo analogija galima esant tokioms sąlygoms: nėra teisės normos, kuri reglamentuotų ginčo santykį; yra teisės norma, reglamentuojanti panašų santykį; yra toks teisės normų reguliuojamo ir nereguliuojamo santykio panašumas, kuris leidžia daryti pagrįstą išvadą, kad analogijos taikymas yra pateisinamas, t. y. neprieštarauja santykio esmei ir pobūdžiui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. kovo 10 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-123-684/2020](#), 43 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika). Minėta, kad nagrinėjamu atveju [CPK XXXI](#) skyriuje antstolio veiksmai sureglamentuoti išsamiai, o įstatymu nenustatyti įgalinimai jam, kaip viešosios teisės subjektui, negali būti suteikti įstatymo analogijos pagrindu.
13. *Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, išaiškina, kad [CPK](#) nenustatyta skundą išteisimine tvarka nagrinėjančio antstolio teisė sustabdyti skundo nagrinėjimą, todėl toks antstolio procesinis veiksmas yra neteisėtas ir nevaržo suinteresuotų asmenų teisės kreiptis su skundu tiesiogiai į teismą; skundą gavęs teismas turi jį išnagrinėti iš esmės.*

Dėl bylos procesinės baigties

14. Antstoliui priėmus ginčijamą 2020 m. birželio 22 d. patvarkymą dėl skundų nagrinėjimo sustabdymo, pareiškėja AMCON2020 m. liepos 10 d. pateikė skundą dėl antstolio procesinių veiksmų tiesiogiai Kauno apylinkės teismui, prašydamą panaikinti antstolio 2020 m. birželio 22 d. patvarkymą, išnagrinėti pareiškėjos 2020 m. birželio 10 d. antstoliui pateiktus skundus ir juos tenkinti, t. y.:
 - 41.1. panaikinti 2020 m. gegužės 22 d. antstolio patvarkymą dėl prašymo sustabdyti veiksmus ir panaikinti areštą atmetimo ir trečiojo asmens „Asset Management Corporation of Nigeria“ (AMCON) prašymą patenkinti: panaikinti civilinio orlaivio areštą; sustabdyti išieškojimo ir turto realizavimo veiksmus pagal Europos vykdomojo rašto pažymėjimą;
 - 41.2. panaikinti antstolio 2020 m. gegužės 18 d. patvarkymą dėl ekspertizės paskyrimo.
15. 2020 m. rugsėjo 29 d. antstolis *de facto* (faktiškai) atnaujino pareiškėjos skundų nagrinėjimą – tenkino prašymą sustabdyti vykdymo veiksmus (be kita ko, ir ekspertizės atlikimą); atmetė prašymą panaikinti turto areštą.
16. 2020 m. lapkričio 6 d. nutartimi pirmosios instancijos teismas pareiškėjos AMCON skundą dėl antstolio 2020 m. birželio 22 d. patvarkymo atmetė, pripažinęs, kad antstolio patvarkymas sustabdyti skundų dėl jo priimtų patvarkymų nagrinėjimą teisėtas; nepanaikinus ginčijamo antstolio patvarkymo, nėra teisinio pagrindo teismui nagrinėti pareiškėjos antstoliui teiktų 2020 m. birželio 10 d. skundų iš esmės.
17. Apeliacinės instancijos teismas, pripažinęs, kad antstolis teisėtai sustabdė pareiškėjos skundų nagrinėjimą, kartu konstatavo, kad 2020 m. rugsėjo 29 d. patvarkymu antstolis iš dalies patenkino pareiškėjos skundus – sustabdė vykdymo veiksmus (ir ekspertizės atlikimą), todėl nebeliko ginčo dalyko šioje bylos dalyje. Teismas pripažino, kad antstolio patvarkymu nėra visiškai patenkinti pareiškėjos 2020 m. birželio 10 d. skundai – netenkintas prašymas panaikinti turto areštą, tačiau kartu nurodė, kad šis reikalavimas teisme negalėtų būti nagrinėjamas, kadangi pareiškėja, paduodama skundą tiesiogiai teismui, nenurodė jokių argumentų dėl antstolio atsisakymo panaikinti turto areštą teisėtumo.
18. Kaip konstatuota šioje nutartyje, antstolio patvarkymas sustabdyti skundų nagrinėjimą vertintinas kaip neteisėtas ir nesukeliantis teisinių pasekmių. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad bylą nagrinėję teismai nepagrįstai atmetė pareiškėjos reikalavimą panaikinti antstolio patvarkymą sustabdyti skundų nagrinėjimą ir nenagrinėjo jos skundų iš esmės, todėl skundžiami procesiniai sprendimai naikintini kaip nepagrįsti ir neteisėti. Kadangi dėl pareiškėjos skundų reikalavimų nėra priimtas procesinis sprendimas nei apeliacinės, nei pirmosios instancijos teismo, tai byla grąžintina iš esmės nagrinėti pirmosios instancijos teismui [CPK 329 straipsnio](#) 2 dalies 7 punkto pagrindu ([CPK 360 straipsnis](#)).
19. Pareiškėjos skundo reikalavimas sustabdyti vykdymo veiksmus buvo patenkintas antstolio 2020 m. rugsėjo 29 d. patvarkymu – iki pirmosios instancijos teismui priimant sprendimą, todėl nebelikus nagrinėjimo dalyko ši bylos dalis nutrauktina [CPK 293 straipsnio](#) 1 dalies 1 punkto pagrindu – kaip nenagrinėtina civilinio proceso tvarka (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gegužės 5 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-142-469/2021](#), 20, 21 punktai).
20. Kadangi pareiškėjos skundo reikalavimas panaikinti turto areštą nebuvo iš esmės nagrinėtas nei pirmosios, nei apeliacinės instancijos teismų, todėl kasacinio skundo argumentai dėl turto arešto neteisėtumo negali būti nagrinėjami kasaciniame procese ([CPK 347 straipsnio](#) 2 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

21. [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Pagal [CPK 98 straipsnio](#) 1, 2 dalis šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas. Jeigu apeliacinės instancijos teismas ar kasacinis teismas, neperduodamas bylos iš naujo nagrinėti, pakeičia teismo sprendimą arba priima naują sprendimą, jis atitinkamai pakeičia bylinėjimosi išlaidų paskirstymą.
22. Kasaciniam teismui nusprendus, kad teismų procesiniai sprendimai naikintini ir bylos dalis grąžintina pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, tai kartu naikintinos ir teismų procesinių sprendimų dalys dėl byloje dalyvavusių asmenų turėtų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo, o bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimas paliktinas spręsti pirmosios instancijos teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 293 straipsnio 1 punktu, 340 straipsnio 5 dalimi, 360 ir 362 straipsniais,

nutaria:

Kauno apygardos teismo 2021 m. sausio 19 d. nutartį ir Kauno apylinkės teismo 2020 m. lapkričio 6 d. nutartį panaikinti.
Bylos dalį dėl pareiškėjos „Asset Management Corporation of Nigeria“ (AMCON) reikalavimo išnagrinėti jos 2020 m. birželio 10 d. skundą dėl antstolio M. Petrovskio 2020 m. gegužės 22 d. patvarkymo dalies dėl prašymo sustabdyti vykdymo veiksmus nutraukti.
Kitą bylos dalį grąžinti pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.
Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Danguolė Bublienė

Sigita Rudėnaitė

Antanas Simniškis